

Yttrande

Datum
2016-11-11

Dnr
2931
Ert Dnr
N2015-2214-sk

Mottagare
n.registrator@regeringskansliet.se

Handläggare
Per Olsson
Avdelningen för havs- och vattenförvaltning
per.olsson@havochvatten.se

Direkt
010-698 62 90

Yttrande över underlagsrapporterna för nationella skogsprogrammet

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över underlagsrapporterna från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser att underlagsrapporterna utgör ett första steg i processen mot ett framtida nationellt skogsprogram. Dock är många av de strategiska rekommendationerna och åtgärdsförslagen otydliga och icke konkreta, vilket gör det svårt att ta ställning till dem då konsekvenserna är svåra att tolka.

Havs- och vattenmyndigheten vill understryka att många av förslagen inte tar hänsyn till eller beaktar de akvatiska miljöerna. Ett nationellt skogsprogram bör ta ett helhetsgrepp på ett hållbart brukande av ekosystemtjänster, och det är ytterst viktigt att omhänderta de ekosystemtjänster som är kopplade till vattnet e.g. biologisk mångfald, fiske, dricksvatten och friluftsliv. Skogen och skogsmarkens nyttjande och brukande är avgörande för tillståndet och variationen i vattenmiljöerna från källorna till havet, och inkluderar grundvatten, våtmarker, sjöar, vattendrag och hav. Den nedströms påverkan som ett skogsbruk innebär på dessa ekosystemtjänster måste beaktas i den fortsatta utvecklingen av ett nationellt skogsprogram.

Havs- och vattenmyndigheten lämnar nedan några specifika kommentarer på underlagsrapport 2 - Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser.

5.2.1 Mer dynamisk naturvård – DYNA

Havs- och vattenmyndigheten avstyrker förslaget avseende de värdefulla skogs- och vattenmiljöerna. Skogliga och akvatiska värdekärnor som skyddats är en viktig del av den gröna infrastrukturen. Det är viktigt att

dessas har ett starkt och långsiktigt skydd. HaV anser att en arrendeform för skydd av dessa inte ökar möjligheterna att tillgodose ett långsiktigt skydd av dessa naturvärden. HaV anser att ett långsiktigt områdesskydd överensstämmer väl med principerna om annan prioriterad markanvändning inom t ex bostadsbebyggelse, industriområde, hamn och annan viktig infrastruktur för väg eller järnväg.

5.2.2 Nya beskattningsregler för Naturvårdsavtal

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget. Möjligheten att teckna naturvårdsavtal eller 'vattenvårdsavtal' har visat sig vara ett effektivt instrument för att skydda och utveckla vattnets värden samtidigt som man skyddar strandskogarna. Därför är det bra om beskattningsreglerna inte motverkar markägarens intresse för att teckna naturvårdsavtal.

5.2.3 Ersättningsmarker

Havs- och vattenmyndigheten anser att tillgången till ersättningsmark kan underlätta arbetet med att skydda natur. Lämplig myndighet att analysera effektivitet, kostnad och naturvårdsnytta när det gäller ersättningsmark som verktyg i områdesskyddsarbetet är Naturvårdsverket.

5.2.4 Utveckling av naturvårdande skötsel och restaurering av naturvärden och sociala värden.

HaV föreslår att Skogsstyrelsen i samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att utreda möjligheterna att införa krav på nyskapande av naturvärden kopplat till föreskrifterna till 30 § Skogsvårdslagen. Den hänsyn som lämnas vid avverkning bör alltid prioriteras utifrån naturvärdena och påverkansområdets känslighet. På en majoritet av avverkningarna finns det inte så mycket naturvärden att ta hänsyn till, de ligger under den s k intrångströskeln. Därför bör det vara möjligt att ställa krav på nyskapande av naturvärden upp till intrångströskeln på dessa avverkningar. Inom ramen för sektorsansvaret bör det givetvis fortsatt finnas en högre ambitionsnivå.

5.3.1 Bättre och effektivare föryngringar

En möjlighet att få till ändamålsenliga föryngringar på frisk mark i norra Sverige, utan att det behöver medföra skyddsdikning och dikesrensning med negativ påverkan på vattenmiljöerna, är att Skogsstyrelsen ser över sin instruktion för fältinventering vid återväxtuppföljning och tillåter glasbjörk

som huvudplanta även på frisk mark. Detta skulle medföra en återgång till fuktigare, blötare marker och en avsevärt lägre påverkan på vattenmiljöerna om man undviker dikesrensning och skyddsdikning. Dessutom skulle givetvis ett ökat lövinslag på landskapsnivå gynna den biologiska mångfalden och långsiktigt gynna jordmånen för skogsbruk.

5.3.2 Analyser, riskbedömningar och metoder för produktionshöjande åtgärder inom naturens gräns

Havs- och vattenmyndigheten vill hänvisa till den s k MINT-utredningen (Jo2009/2619) där SLU utredde möjligheterna till intensivodling av skog. En av utredningens viktigaste slutsatserna var att intensivare bruksformer ger en marginell ökning av produktionen, jämfört med om man ökade andelen lyckade förnygringar med traditionella metoder.

5.3.3 Mindre skogsskador

Havs- och vattenmyndigheten saknar en åtgärd som riktar sig till att utreda möjligheterna till att öka tillgången på död ved i skogslandskapet och framför allt i anslutning till vattenmiljöerna. Skogsstyrelsens föreskrifter till 29 § Skogsvårdslagen vilar på en mycket svag vetenskaplig grund. Skogsstyrelsen och SLU bör få i uppdrag att utreda hur mycket rått barrvirke som kan lämnas per hektar utan att skadorna på omgivande skog blir orimligt stora. Död ved är en nyckelfaktor för biologisk mångfald i vattendrag. Det är olyckligt om en markägare som lämnat en kantzon, och delar av denna blåser ned, tvingas upparbeta virket med hänvisning till risk för skador på omgivande skog när gränsen för det är okänd.

5.3.5 Skogsbruket utvecklas mot ökad skonsamhet och mindre förbrukning av fossila bränslen

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget, men anser att det bör kompletteras av en ökad tillsynsinsats från Skogsstyrelsen och att medel tillförs myndigheten för detta.

5.4 Balans mellan skogens värden – ekosystemtjänster från ord till handling

Havs- och vattenmyndigheten ser positivt på ett ökat fokus på ekosystemtjänster från skogen. Myndigheten bör delta i arbetet med EST från akvatiska miljöer (ex. biologisk mångfald, fiske, friluftsliv, dricksvatten, energi etc) och hur dessa påverkas av ett skogsbruk.

5.6.5 Kunskapsunderlag för skydd av skog

För att säkerställa att bevarandet av sötvattensmiljöer och marina miljöer inkluderas i åtgärdsförslaget, anser Havs- och vattenmyndigheten att vi bör ingå i arbetsgruppen tillsammans med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen med att låta en brett sammansatt grupp av ledande naturvårdsforskare göra en bristanalys av behoven att avsätta skog för naturvård. Med utgångspunkt i bristanalysen kan man sedan beskriva konsekvenser för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och skogsproduktion vid olika nivåer på skydd av skog. En samhällsekonomisk konsekvensanalys ska ingå i uppdraget.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Jakob Granit efter föredragning av handläggaren Per Olsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit avdelningschefen Björn Sjöberg och enhetschefen Fredrik Nordwall och verksamhetsutvecklaren Lennart Sorby.

Jakob Granit

Per Olsson

Kopia till:
Naturvårdsverket